

8. Számodra mi vagy ki a város középpontja?

Jó arra gondolni, hogy pezsgő élet van a városban, kulturális események, színház, irodalom. Hogy vannak olyan sulik, ahová jó (volt) járni, cserkészet, IKE, jó teraszok, ahová ki-, és jó helyek, ahová beülni. Van helyi lap, motorosklub, jótékonykodás, sok jó program és sportolási lehetőség. A város középpontja számomra mindenki, aki elteti, táplálja és belelegzi ezt a soknyelvű–sokszínű spirituszt.

9. Mit szeretnél átélni a városod eddigi történelméből, illetve mit nem?

Szívesen belekóstolnék abba, milyen lehetett, amikor betelepedtek a szászok. Mit hoztak ők, mit találtak itt, milyen lélekkel fogadták őket, merre alakult az együttélés. Van egy honlap, Reener Ländchen a neve, onnan jókat csemegézhet az ember. Elkerülném viszont a járványokat és mindenféle forradalmat. Lehetett volna Egyfát az elmaradt szabadságharc emlékére is állítani, mert helyileg, kicsiben jobban fáj minden ilyesmi.

10. Melyik az a hely, amelyet soha senkinek nem mutatnál meg?

Gyermekkoromban ott is játszottunk a blokk előtt, ahol most a kukák vannak. Kukák akkor is voltak, közvetlenül mögöttük folyt az úgynevezett Kicsi Maros, és volt egy nagy fűzfa a partján, amelyen hintázhattak a nagyok és bátrak. Én kicsi voltam és bátortalan, ezért közvetlenül a víz mellett sem volt keresnivalóm, oda pedig szinte mindenki lesétált – belemosni a Maros vizébe a szemetesvedret. Nagy és zöld koromban jobban szeretném, ha ezt még a fantáziám sem tudná kitalálni.

SZÉKELYHÍD – SÁCUENI – ZICKELHID

Bíró Orsolya

HÁTHA MEGTANUL- HATNÁM A NYELVÜKET

1. Melyik a kedvenc fád?

Nem vagyok a kedvencek embere, mármint nem nagyon rangsorolok dolgokat, de meg tudok nevezni néhány – ha mondhatom így – ikon fát Székelyhídon, ami generációkat köt össze. Ilyen a Stubenberg-kastély ud-

varán ékeskedő óriási magnóliafa, amely körül és alatt diákok százai fordultak meg az alatt az ötvenkét év alatt, míg az épület iskolaként működött. Hasonló lehet az a platánfa is, amely a város egykori mozijának végében magaslik, nem mindennapi derékbőséggel, és amely talán csak azért szerepel kevesebb fényképen, mert eldugott helyen talált otthonra. Ahányszor arra járok, azt érzem, óriási erő és szerénység árad belőle.

2. Mi volt a legutóbbi felfedezésed?

Felfedeztem, hogy azon az udvaron, abban a járdában, amelyen húsz éve járok-kelek a házam udvarán, van egy SZ. U.-val pecsételt téгла. Mitől érdekes ez? Létezik egy pecsételt téгла adatbázis, amiben ezek a fajta téglák is jegyződnek, így: *Székelyhíd 1830-tól a gróf Stubenberg család birtoka. Trianont követően az 1921-es romániai földreformtörvény bevezetésével a 12 ezer holdas Stubenberg grófi uradalomból több mint 7000 holdat osztottak szét, mellyel főként a románok betelepítését támogatták. Az 1948-as államosításkor a család nyugatra menekült. Annak valós történetét, hogy az uradalom falazótéglái hogyan szóródtak szét a településen (mert nyomokban máshol is felfedezhetők ám), valószínűleg csak nagyon kevesen tudják. Nekem mindenestre óriási élmény volt megpillantani egyet, és úgy éreztem magam, mint aki ajándékot kapott. Az ominózus téglát valószínűleg a 100 évet is megért bácsi fektette le, aki a házikót is építette az udvaron, azonban amikor a téglára nézek, a Stubenberg-leszármazott jut eszembe, akivel néhány éve volt áldásom interjút készíteni, és akivel utazós életmódom kapcsán együtt érzek, a szívem mélyén mindig össze leszek kapcsolódva Székelyhíddal.*

3. Melyik a kedvenc sétálóbelyed?

A szőlőhegy a gyermekkori emlékekért, a napkeltékért és napnyugtáért. A köves mellékutcák, ahol a házak előtt szilvafák virágoznak minden tavasszal, és mennyei illattal árasztják el déltájt a levegőt. Az én utcám is ilyen. De szeretem az egyelőre hivatalosan névtelen, a köznyelvben csak *nagypark*-ként emlegetett területet is, mert a néhány éve kialakított terület lassan valóban parkká válik, kezd saját formája lenni, a sokféle növény megelé a helyét. És persze a Vadas-erdő a csendért.

4. Kivel íratnád meg a regényét, és miért?

Azt gondolom, sok jó mesélő van a városban. Olyan nénik és bácsik, akik látták folyamatában a várost, annak minden kívülről vagy belülről jövő változásával együtt. Biztosan meg tudnák állapítani, hogy manapság kamasz-, avagy tinédzserkorban járunk-e épp. Ők még tudtak egymásról, találkoztak, beszélgettek, formálták a közösséget úgy, hogy annak szerves részét képezték. Bizonyos kérdésekben mai napig hozzájuk fordulnak sokan tu-

dásért, tanácsért, pedig már rég csak az unokákkal kellene foglalkozniuk. Nagyon jó, hogy még velünk vannak, s van kit felkeresni. Ma nem érzem, hogy ez a kapcsolódás, egymásról tudás jelen volna a településünkön. Vagy csak én élek nagyon buborékban, ez is lehet.

Lehet, hogy nem regényt, hanem meséskönyvet íratnék. És nem is egy emberrel, hanem többel, hogy minél szerteágazóbb és autentikusabb legyen. Azért, hogy a gyerekek ne azt a sötét képet vegyék át a városról, amelyet az én tapasztalatom szerint a mostani felnőttek festenek és körvonalaznak előszeretettel, hanem a szépet, a jót, az értéket. És itt nem egy mézes-máz, romantikusra idealizált képről beszélek, hanem arról, hogy tele van a közösségünk értékekkel, amikről mintha nem akarnánk tudomást venni, mert sokkal egyszerűbb a rosszal foglalkozni, elégedetlenkedni, mint szólni egy jó szót.

5. Melyik épület jut eszedbe, miért?

Az a három ház jut eszembe, amelyekben laktam eddig a városban. Anyyira elém ugranak, mintha csak szomszédos házak volnának ugyanabból az utcából. Az, amelyikben életem első kilenc csodás évet töltöttem, a Zólyomi utcán, és amelyből borús körülmények között kellett továbbállnom. Aztán az, amelyikben átmenetileg éldegéltem egy évig, a Szíkon, és amelyikben édesapám meghalt. S aztán az, amelyben tizennyolc éves koromig laktam, amely tele van kacattal. Tárgyival is, meg érzelmivel is. És ami most az enyém, a Kazinczyn. Dolgom van még ezekkel, világosan érzem.

6. Mi a csúnya a városodban?

A nemtörődöm emberek nyoma az utcákon és a szemekben. Semmi más.

A szemét, amit az emberek eldobálnak. Az elgyötörtség, üresség, kinek mi a szemében, amit ő maga vagy valaki más okoz neki.

7. Hol búsulsz?

A búsulás számomra nem helyhez kötött tevékenység. A legváratlanabb pillanatokban tör rám, elemi erővel, valami nagyon mély szomorúság. Olyan helyet, ahol ez gyakoribb, vagy olyat, ami alkalmasabb volna, nem tudok mondani.

8. Számodra mi vagy ki a város középpontja?

Elég emberközponjú vagyok. Mostanában ebbe alaposan bele is fáradtam, de ettől függetlenül mégis azt gondolom, hogy az emberek *csinálják* a helyet. Számomra a szülővárosom középpontja az emberek, és a közöttük lengő fonalak. Nem nagyszámú a lakosság, kilencezer körül mozgunk. Nem hiszem, hogy végig tudok menni úgy egy utcán is, hogy valakihez ne kötne legalább egy villanásnyi emlék. Mondjuk arról, hogy kisgyerekként

mennyit álltam türelmetlenül anyukám mellett, míg az utcán megállva Jolika nénivel beszélgetett, aki most, huszonöt év után tőlem is ugyanolyan nyitottsággal kérdezi, hogy vagyok, mintha az anyám volnék. Vagy arról, hogy az a nálam sokkal fiatalabb cigány anyuka, Rozi, akinek manapság felzárkóztató eseményt szervezek egy EU-s projektben, hogy nézett rám a ragyogó kék szemével, amikor középiskolásként a diáktanácscsal egy sulis eseményen kézen fogva útbaigazítottam. Vagy, hogy egy oviba jártunk, vagy csuhéztuk a tengerit az árokban, vagy jót röhögtünk valamin a zöldségesnél, vagy hogy kölcsönadtak, amikor nekünk nem volt, vagy, vagy, vagy, vagy. Nekem Székelyhíd az emberek, ők számítanak, Joli nénitől Roziig, a zöldséges Lajostól a nyugalmazott lelkész Tibi bácsiig.

9. Mit szeretnél átélni a városod eddigi történetéből, illetve mit nem?

Eszement szép történeteket hallottam azokról az időkről, amikor még lápvilág fedte a város nagy részét. Nagyon, de nagyon kíváncsi vagyok, milyen lehetett a természettel ekkora közelségben együtt élni, nádfedeleles házakban, kicsi fakerítésekkel, amilyeneket a múlt századbéli képeken látni. És nagyon-nagyon szeretnék visszarepülni, megismerni az egykori zsidó közösséget is, amely ma már nincs. És figyelemmel követni azt is, hogyan kerültek a cigányok a közösségünkbe, mikor érkeztek, mivel foglalkoztak. Hátha megtanulhatnám a nyelvüket, vagy jobban érthetném azt, ahogyan élnek ma.

Mi az, amit nem szeretnék megélni? Az orosz és mindenféle egyéb katonák átvonulását, ami valószínűleg generációs traumákat hagyott hátra.

10. Melyik az a hely, amelyet soha senkinek nem mutatnál meg?

Ha itt egy *titkos* rejtékhelyről van szó, ami szerintem valamiért különleges, akkor azt gondolkodás nélkül megmutatnám minden érdeklődőnek. Hiszen az a hely valamiért jó, én jól érzem ott magam, akkor más miért ne tapasztalhatná meg ugyanezt.

Ha a kérdés úgy értendő, hogy van-e olyan rettenetes hely, amit biztosan nem mutatnék meg senkinek, akkor megint csak azt kell írnom, hogy nincs ilyen. Ez persze nem azt jelenti, hogy Székelyhíd csupa báj volna, de az nem fogja előrébb vinni, ha szégyellem akár egy szegletét is. Ha csúfoljuk, szégyelljük, kihasználjuk, eladjuk, takargatjuk, nem emlegetjük bizonyos részeit, attól azok még ott lesznek. Azt hiszem, jól jönne, ha ezt sokan megértenénk.